

Hejtman: Nebezpečí eurodotací je v megalomanských projektech

Jihlavské listy | 11.12.2007 | : Titulní strana | : 1

REGION - Hejtman Miloš Vystrčil dnes podepisuje Regionální operační program (ROP), díky němuž mohou čerpat "evropské" peníze žadatelé z Vysočiny a Jihomoravského kraje. Hejtman je předsedou organizace, která má "čerpací proces" tohoto území na starosti. Ptáme se ho na jeho výhody i úskalí.

* Jak byste jako bývalý učitel žákovi 9. třídy ZŠ názorně vysvětlil pojem "regionální operační program" (ROP)?
"ROP se podobá jakémusi rodinnému promyšlenému seznamu věcí, kroků, cílů a pravidel, které bychom v následujících sedmi letech chtěli udělat, aby se naší rodině dobře žilo. Zásadní odlišnost od rodinných plánů je ovšem tato:

1) Při přípravě "operačních" plánů vám do toho pořád někdo mluví a musíte neustále zdůvodňovat, proč právě tohle je pro vaši rodinu nejdůležitější. Někdy svůj argument neobhájíte a musíte souhlasit třeba s tím, že místo používání deštníku bude lepší si koupit pláštěnku.

2) Když budete dodržovat pravidla, bude vám poměrně velká část nákladů uhrazena, a vy je tedy nebudete muset dávat z rodinného rozpočtu. Uhrazeno může být od 40 procent až do 90 procent, přičemž druhá možnost může být celkem častá.

3) Peníze připravené na rodinná přání jsou omezené, takže o ně jednotliví členové rodiny musí soutěžit a o termínech vyhlášení těchto soutěží rozhoduje hlava rodiny. Hodnotit výsledky soutěže už budou lidé mimo vaši rodinu."

* Co znamená schválení ROPu?

"To, že v kraji Vysočina můžeme poté, co budeme vyzváni, vstoupit do soutěže, začít podávat projekty za účelem získat peníze na uskutečnění té své věci, kroku nebo cíle."

* Na co mohou nyní zájemci čerpat evropské peníze?

"Na opravy silnic II. a III. tříd, zvýšení bezpečnosti na silnicích nebo zkvalitnění propojení měst. V nejbližší době se otvírá možnost poprvé žádat o dotace na oblast cestovního ruchu a rozvoj měst i vesnic. Po 1. lednu budou vypisovány další výzvy."

* Jak je čerpání limitováno časově?

"Žadatel předloží projekt, čeká maximálně 75 dnů na jeho zhodnocení a schválení výborem regionální rady. Asi do čtyř měsíců by měl být hotov návrh smlouvy a do šesti měsíců se může začít projekt uskutečňovat. Minimální "hodnota" projektu je dva miliony korun. Evropské peníze budou čerpány ne najednou, ale postupně. Výzvy budou vypisovány opakovaně a poslední se objeví zřejmě i v roce 2013. Poslední projekty by tedy měly být hotovy roku 2016."

* Mohl byste vyjmenovat konkrétní věci, na které mohou díky ROP žádat třeba starostové obce se třemi tisíci obyvateli?

"Mohou spolufinancovat opravy škol, sportovišť, kulturních domů, návsi, rozvodů informační infrastruktury nebo projekty v oblasti cestovního ruchu. Obecně se jedná o zařízení školství a výchovy, kultury a osvěty, tělovýchovy a sportu, zdravotnictví, neziskové sociální péče, zájmové činnosti aj. Podporovaná je revitalizace vesnic: účelové a obslužné komunikace, veřejná prostranství, změna neefektivně využívaných ploch nebo objektů na jejich nové využití."

* Mohl byste uvést konkrétní příklad projektu, na který žadatel dostane z ROPu velmi málo procent, a naopak příklad dalšího, na který může dostat až 85 procent?

"Třeba oprava obecní výtopy provozované se ziskem bude spolufinancována asi 40 procenty, kdežto oprava návsi či náměstí nebo oprava školy například 90 procenty. Projekty sloužící k podnikání jsou méně spolufinancovány než ty neziskové."

* Co má dělat obec, která si nechá vypracovat za peníze projekt, a ten pak neuspěje?

"V případě neúspěchu by mělo být možné čerpat peníze z jiných zdrojů. Osobně doporučuji firmy, které projekt pro žadatele připravují motivovat. Smlouvu o přípravě projektu je třeba postavit tak, aby firma při neúspěchu dostala zaplacený nejvýše režijní náklady, a naopak při úspěchu byla po zásluze odměněna."

* Co znamenají pojmy "předfinancování" a "kofinancování"?

"Ten první znamená zaplatit uskutečnění projektu ze svého a potom čekat, kdy konečně ty peníze z evropských

fondů přijdou. Nutnost předfinancování je metlou zejména pro finančně slabší předkladatele. V případě ROPu uděláme maximum pro to, aby úspěšné projekty mohly být financovány průběžně - žadatel by mohl peníze dostávat třeba každé tři měsíce. U kofinancování neboli spolufinancování je princip jasný: ke každé darované koruně musí žadatel přidat nějaké své peníze. V případě ROPu je to maximálně asi šedesát, minimálně asi deset haléřů."

* Nepovede šíře možnosti čerpání některé žadatele k tomu, že začnou spoléhat jen na evropské peníze?

"Nebezpečí je v megalomanských projektech, kde se vybuduje něco například za 100 milionů jen proto, že na to lze získat peníze, ale dlouhodobá efektivita bude nulová. Je důležité, abychom mysleli na budoucí provozní náklady. Ideální projekty jsou takové, které snižují budoucí provozní náklady oproti současným: třeba výměny oken, méně ztrátové rozvody, nebo lepší zpracování odpadů."

* Jaké je podle vás největší riziko čerpání?

"Už teď je v řadě oborů kritický nedostatek schopných a vzdělaných lidí. A k uskutečnění "evropských" projektů jich bude třeba ještě víc. Postupně zesílí již dnes leckde existující převis nabídky úspěšných projektů nad možnostmi je uskutečnit. Tím pádem se přihlásí jediný zájemce, a ten si může dovolit cenu vyšroubovat, protože ví, že o nabídku nepřijde. Toto umělé přehřívání ekonomiky společně s hrozbou neefektivního a do budoucna provozně náročného využití dotací je podle mě největším rizikem."

* K čemu to povede?

"Podle pesimistů dojde ke zvýšení ceny práce a ceny výrobků a k postupné deformaci trhu. Na jedné straně "ubozí" investoři (obce či organizace) s plnými kapsami europeněz, které musí utratit, a na druhé straně firmy, které si mohou vybírat a netlačí je konkurence. Tím pádem může stát, že za více peněz vybudujeme méně a každá dejme tomu čtvrtá koruna půjde jinam než na hodnotné investice. Ale to je obecný problém zregulované Evropy, která se rozhodla zrovna teď utrácet a investovat u nás v Česku a dalších "nových" státech EU."

* Prezident Klaus v Jihlavě říkal, že evropské peníze jsou vlastně "české peníze, které k nám jdou oklikou přes Brusel". Je to pravda?

"Z velké části ano. Jednak do pokladny v Bruselu platíme ročně asi 35 miliard korun a také jsme vlivem EU přišli například o výtěžek ze cla. Teprve v roce 2016 budeme schopni říci, jak velký je rozdíl mezi poskytnutou dotací a námi zaplacenými příspěvky a ušlým ziskem. Určitě to bude mnohem méně než 700 miliard korun, o kterých se dnes mluví."

Česko na chvostu žadatelů

Každá země Unie má jiný počet operačních programů a každá je v jiné fázi procesu. Česko má dneškem schválené sice všechny regionální, ale jen pět ze 24 tematických programů. To ho řadí v pelotonu "čerpačů" spíše na jeho konec. Všechny programy, a tudíž poklidné čerpání, už má zajištěno 11 zemí (např. Holandsko, Maďarsko nebo Bulharsko). Za české zdržení může jak politická nestabilita země, tak neschopnost pražských úředníků dohodnout se s bruselskými kolegy. Podle náměstka ministerstva pro místní rozvoj Daniela Touška by měly být do konce roku schváleny téměř všechny operační programy. Zdroj: Aktuálně.cz

Foto popis| RNDR. MILOŠ VYSTRČIL

Foto autor| Jan Mazanec